

Активізація соціально-економічного розвитку сільських територій Карпатського регіону можлива шляхом створення потужної інфраструктури, насамперед, соціальної та транспортної. Це сприяло б розвитку рекреаційної індустрії, туризму, в т.ч. гірськолижного. Важливою умовою ефективного соціально-економічного розвитку Карпатського регіону є зміна структури господарства: зменшення частки природоексплуатуючих галузей матеріального виробництва і прискорений розвиток малого бізнесу, сфери послуг та об'єктів інфраструктури. Для вирішення численних соціально-економічних та екологічних проблем Карпатського регіону, як і всім іншим регіонам, необхідна активна підтримка з боку держави.

Література

1. Бартов В.М. Концепція взаємодія економіки і природи / В.М. Бартов, В.В. Седов. – М.: Мысль, 1984. – 159 с.
2. Буркинський Б.В. Экономические проблемы природопользования / Б.В. Буркинський, Н.Г. Ковалева. Киев: Наукова думка, 1995. – 142 с.
3. Дорогуць С.І. Управління техногенно-екологічною безпекою у парадигмі сталого розвитку: концепція системно-динамічного вирішення / С.І. Дорогуць, О.М. Ральчук. – К.: Наукова думка, 2001. – 173 с.
4. Закарпатська область: [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.experts.in.ua/regions/detail.php?ID=4322>.
5. Закон України “Про статус гірських населених пунктів в Україні”: [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://ligazakon.ua>.
6. Земельні ресурси: [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.ekology.lviv.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=46&Itemid=118.
7. Теорія і практика прогнозування використання земель / Я Лютий. – Львів: ЛДАУ, 1997. – 132 с.
8. Маракулін П.П. Земля та раціональне її використання / П.П. Маракулін. – К.: Урожай, 1983. – 63 с.
9. Пастернак В.І. Формування землекористувань сільськогосподарських підприємств як важливий чинник використання земельних ресурсів / В.І. Пастернак. – Львів, 1998. – 47 с.
10. Статистичний щорічник України за 2009 рік. / Держкомстат України: За ред. О.Г. Осауленка. – К.: “Консультант”, 2010. – 567 с.
11. Статистичний збірник “Регіони України” 2010. Частина 1 / Держкомстат України: За ред. О.Г. Осауленка. – К.: “Консультант”, 2010. – 368 с.
12. Статистична та аналітична інформація Головного управління статистики у Закарпатській області: [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.stat.uz.ua>.
13. Статистична та аналітична інформація Головного управління статистики в Івано-Франківській області: [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://stat.if.ukrtel.net>.
14. Статистична та аналітична інформація Головного управління статистики у Львівській області: [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.stat.lviv.ua>.
15. Статистична та аналітична інформація Головного управління статистики у Чернівецькій області: [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.cv.ukrstat.gov.ua>.

УДК 334.012.42

В.В. Сержанов

к.е.н., доцент кафедри фінансів ДВНЗ «УжНУ»

О.С. Молнар

к.е.н., доцент кафедри економічної теорії ДВНЗ «УжНУ»

Р.І. Галаз

ГУ МВС у Львівській області

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Стаття присвячена висвітленню методологічних засад оцінки результатів виробничої діяльності підприємства. Визначено категорії, якими може бути визначено результативність виробничої діяльності підприємства. Охарактеризовано можливості оцінки результатів виробничої діяльності та фактори, що впливають на результати діяльності підприємства. Запропоновано джерела підвищення результативності виробничої діяльності підприємств у легкій промисловості.

Ключові слова: *Ефективність виробництва, результати виробничої діяльності, витрати, регулювання виробничої діяльності, покращення якості, ефективність, прибутковість, економічний аналіз, оперативний аналіз, управління результативністю, контроль результатів.*

Стаття посвячена освітленню методологічних принципів оцінки результатів виробничої діяльності підприємства. Визначено категорії, за якими можна визначити результативність виробничої діяльності підприємства. Охарактеризовано можливості оцінки результатів виробничої діяльності та фактори, які впливають на результати діяльності підприємства. Представлено джерела підвищення результативності виробничої діяльності підприємств в легкої промисловості.

Ключевые слова: *Эффективность производства, результаты производственной деятельности, затраты, регулирование производственной деятельности, улучшения качества, эффективность, прибыльность, экономический анализ, оперативный анализ, управление результативностью, контроль результатов.*

The article is devoted to illumination of methodological principles of estimation of results of production activity of enterprise. Categories which it can be certain effectiveness of production activity of enterprise are certain. Possibilities of estimation of results of production activity and factors which influence on the results of activity of enterprise are described. The sources of increase of effectiveness of production activity of enterprises are offered in light industry.

Keywords: *Efficiency of production, results of production activity, expense, adjusting of production activity, improvement of quality, efficiency, profitability, economic analysis, operative analysis, management, control of results, effectiveness.*

Вступ. Результати виробничої діяльності підприємства характеризують ефективність діяльності цього підприємства. Отже, ефективність виробничої діяльності підприємства безпосередньо залежить від результатів виробництва. Взагалі можна стверджувати, що ефективність є однією з характеристик оцінки рівня витрат і результатів виробничої діяльності підприємства і представляє собою співвідношення конкретного результату і витрат, що забезпечили його отримання.

Постановка проблеми. Регулювання виробничої діяльності підприємства здійснюється через управління ресурсами, витратами та ризиками. Крім усього іншого, процес регулювання результативності виробничої діяльності підприємства передбачає регулювання результативності праці в процесі його виробничої діяльності.

Процес регулювання виробничої діяльності підприємства здійснюється управлінським персоналом підприємства через прийняття відповідних управлінських рішень з використанням управлінських методів регулювання виробничої діяльності підприємства. До цих методів можна віднести організацію процесу виробничої діяльності, забезпечення аналітичною інформацією для прийняття управлінських рішень, планування виробничої діяльності підприємства та контроль.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням, присвяченим проблемам оцінки результативності виробничої діяльності підприємства, присвячені праці наступних вчених: Берсуцький Я.Г., Бойко М.М., Бубенко І.В., Бутинець Ф.Ф., Гавриленко В.А., Гадзевич О.І., Даньків Й.Я., Долішній М.І., Друкер П., Коробов М.Я., Крикавський Є.Г., Мец В.О., Мікловда В.П., Мних Є.В., Покропивний С.Ф., Прикіна Л.В., Хазанович Е.С., Шестаков В.Н.

Мета дослідження – визначення та аналіз факторів, які б сприяли підвищенню ефективності виробничої діяльності підприємства та зменшенню виробничих витрат.

Виклад основного матеріалу. **На нашу думку, поняття „результативність” виробничої діяльності підприємства має тісний зв’язок з поняттям „ефективність” виробничої діяльності підприємства. Ми можемо стверджувати, що метою кожного суб’єкта господарювання є отримання найвищого результату при найменших витратах всіх видів ресурсів, що є однією з основних умов зростання результативності виробничої діяльності підприємства.**

Правильність нашого припущення стосовно того, що саме „результативність” виробничої діяльності визначає „ефективність” роботи виробничого підприємства, підтверджує і визначення, що запропоновано у Фінансовому словнику: “Ефективність економічна – результативність економічної діяльності, реалізації економічних програм та заходів, що характеризується відношенням отриманого економічного ефекту (результату) до витрат ресурсів, які зумовили отримання цього результату.” [5, с.146].

Щодо етимології терміну ефективність, то походить воно від поняття ефект, що в свою чергу походить від латинських effectus – виконання дії, від efficio – дію, виконую. Ефект – це результат, дія якої-небудь причини. [1, с.322]

Крім того ефективність може бути представлена наступним чином: „співвідношення обсягу вироблених економічних благ (результатів) і кількості ресурсів (витрат); виробництво даного обсягу благ з мінімальними витратами; виробництво даного обсягу благ при даних ресурсах” [6, с.557], „представлена як здатність факторів виробництва приносити економічний ефект і реалізація цієї здатності” [10, с.1009], „визначають ефективність як відношення корисного результату до витрат його отримання” [9, с.15], „ефективність представляє собою співвідношення результатів виробництва (ефекту) до загальних витрат суспільної праці на їх досягнення” [7, с.41].

Економічна ефективність визначається „як досягнення найбільших результатів при найменших витратах живої та уречевленої праці” [4, с.103].

Ефективність виробництва – це комплексне відбиття кінцевих результатів використання засобів виробництва й робочої сили (працівників) за певний проміжок часу [3, с.449].

Ми поділяємо точку зору американського вченого-економіста П. Друкера, який вважає, що в умовах конкурентної боротьби важливим для будь-яких комерційних підприємств є результативність їх діяльності, яка формується залежністю між потребами і результатами, що відстають. Автор при дослідженні протягом п’ятнадцяти років підприємницької економіки США наголошує, що відсутність прибутковості та позитивних результатів на підприємствах промисловості свідчить про їх невідповідність економічним умовам [2, с.68-69].

Сутнісна характеристика ефективності виробництва знаходить своє відображення в загальній методології її визначення, форма якої має вигляд:

$$\text{Ефективність(продуктивність)} = \frac{\text{Результати}}{\text{Витрати(ресурси)}} \quad (1)$$

Ефективність виробництва має неоднозначність багатомірність визначення й застосування для аналітичних оцінок та прийняття на їх основі управлінських рішень. Саме тому є надзвичайно важливим виділення за певними ознаками окремих видів ефективності, кожен з цих видів має певне значення для господарюючої структури.

На нашу думку найбільш вдалою є класифікація ефективності виробництва, що запропонована Покропивним [3, с.451].

Безперечно вищенаведені класифікаційні ознаки лише доповнюють одна одну і не вступають у суперечності між собою. На виробничих підприємствах аналізувати ефективність виробничої діяльності, по можливості, за всіма класифікаційними ознаками, звичайно, якщо для цього існують передумови.

Ефективність функціонування підприємства як економічна категорія означає результативність його діяльності. Ефективність діяльності підприємства виступає в якості сукупності показників, що характеризують результативність виробничої діяльності підприємства.

Результативність виробничої діяльності підприємства може бути охарактеризована наступними категоріями:

- економічність (економність);
- дієвість;
- якість;
- людський фактор;
- продуктивність;
- впровадження інновацій;
- прибутковість.

Економічність показує ступінь використання сировини та матеріалів у виробництві, визначає відношення запланованої кількості ресурсів до тієї кількості, яка була фактично використана в процесі виробництва.

Дієвість характеризує ступінь досягнення поставлених цілей та завдань, здійснюється порівняння фактичного результату з планом. Дієвість характеризується факторами якості продукції, її кількості та дотримання строків виробництва. Отже дієвість характеризує наскільки результати виробничої діяльності підприємства відповідають заздалегідь поставленим цілям та задачам.

Якість характеризує наскільки характеристики продукції, що виробляється підприємством відповідають вимогам стандартів в галузі та споживачів.

Людський фактор дає можливість оцінити фаховий рівень та класифікацію робітників підприємства та керівників усіх ланок управління.

Продуктивність характеризує внесок кожного учасника виробництва у загальну суму виготовленої продукції на підприємстві.

Впровадження інновацій характеризує використання на підприємстві досягнень НТП та ставлення і можливості керівництва, щодо впровадження новітніх прогресивних техніки та технологій.

Прибутковість – категорія, яку прийнято вважати основною у визначенні результативності виробничої діяльності підприємства. Саме прибутковість показує кінцевий результат діяльності виробничого підприємства.

Взагалі ефективність виробничої діяльності підприємства напряму залежить від результатів такої діяльності. Необхідно наголосити на визначенні ефективності по Парето: ефективність – це рівень організації

виробництва товарів і послуг, за якого суспільство отримує максимум корисності з ресурсів та технологій, і вже неможливо збільшити нічию частку в отриманому результаті, не скоротивши іншу. [8, с.280].

Завдання конкретного підприємства полягає у поступовому та постійному збільшенні існуючої у підприємства частки, звичайно за рахунок підприємств конкурентів. З іншого боку, зростання абсолютного результату виробничої діяльності можна досягти за рахунок виходу на нові ринки збуту, покращення якості продукції, зменшення витрат виробництва, зміни цінової політики. Тобто керівники підприємства повинні працювати так, щоб виробничому підприємству забезпечити, постійний хоч і не завжди значний, але позитивний розвиток. Крім усього іншого, на психологічному рівні як у працівників підприємства, його акціонерів так і у потенційних клієнтів підприємства саме постійна позитивна динаміка буде сприйматись найкраще.

Для оцінки ефективності виробничої діяльності підприємства необхідно володіти інформацією, як мінімум, про три інтегральних показники: дохід; витрати, пов'язані з його отриманням та прибуток. Всі ці дані, загалом по підприємству, можна отримати з офіційної фінансової звітності підприємства (форма 1 та форма 2).

Потрібно зауважити, що в останній час особливої важливості набуває саме оперативний аналіз виробничої діяльності підприємства. У цьому контексті важливо, щоб на підприємстві використовувався адекватний потребам управління набір показників, які б слугували потребам отримання оперативної інформації про результати виробництва. Існують певні вимоги, що ставляться керівництвом підприємства до системи показників оперативного економічного аналізу. Зокрема ці вимоги зводяться до наступного:

- Такі показники повинні включати як інтенсивні так і екстенсивні фактори, що впливають результативність виробничої діяльності на підприємствах легкої промисловості.

- Повинна бути забезпечена можливість порівняння показників, що використовуються різними ланками управління.

- Показники повинні узгоджуватись із системою оперативного обліку та звітності.

- На основі таких показників повинна бути забезпечена можливість розробки завдань для відповідного рівня управління.

Усі, показники оперативного економічного аналізу, відображають специфіку роботи конкретних виробничих одиниць та цехів. Але вони знаходяться у тісному взаємозв'язку із системою показників попереднього та послідуєчого економічного аналізу виробничої діяльності підприємства.

При проведенні оперативного економічного аналізу необхідно розробити інструкції для керівників усіх відділів і служб, з метою усунення дублювання та розгляду тих питань, які не є актуальними для оперативного здійснення оперативного економічного аналізу.

На підприємствах легкої промисловості загальне методологічне керівництво здійсненням оперативного аналізу та оцінки результативності виробничої діяльності підприємства слід доручати головному економісту підприємства. Головний економіст щоденно отримує результати оперативного аналізу та інформує керівника підприємства про найбільш суттєві відхилення, разом з тим пропонує на розгляд керівника проекти управлінських рішень. Керівник підприємства повинен отримувати оперативну інформацію, лише за тими показниками діяльності, які потребують безпосередньо його втручання. Це дозволяє вищому керівництву зосередитись на найбільш важливих питаннях та проблемах. У той же час потрібно пам'ятати, що успішним оперативний економічний аналіз може бути лише при застосуванні комп'ютерної техніки. Використання комп'ютерів передбачає розробку та впровадження програмних продуктів орієнтованих на потреби оперативного економічного аналізу виробничої діяльності підприємств легкої промисловості.

На нашу думку в контексті розгляду питання доцільно розробити та запровадити в практику механізм формування та регулювання результативності виробничої діяльності підприємства за умов ринкових перетворень. Формування та запровадження вищезгаданого механізму ускладнюється окремими проблемами, які необхідно досліджувати і вирішувати.

На нашу думку ці проблеми зводяться до двох наступних:

По-перше, надзвичайно важливими видаються формування та розробка методики аналізу результатів виробничої діяльності підприємства.

По-друге, доцільно розробити принципово новий системний підхід до комплексної оцінки ефективності використання виробничих ресурсів підприємств в умовах дефіциту фінансових ресурсів та загострення енергетичних проблем.

Взагалі ми вважаємо, що процес побудови оцінки результативності виробничої діяльності підприємства складається з наступних етапів:

1. Характеристика стану вивчення конкретної проблеми результатів виробничої діяльності підприємства;

2. Визначення суті основних проблем щодо оцінки результатів та розробка шляхів їх вирішення;

3. Розробка основних напрямків оцінки результатів діяльності та розробка самих показників;

4. Розробка та впровадження методики аналізу показників з метою поліпшення ефективності використання фінансово-виробничих ресурсів підприємств та прийняття своєчасних управлінських рішень;

5. Розробка окремих заходів спрямованих на покращення рівня результативності виробничої діяльності підприємства в умовах функціонування ринкових відносин в Україні.

З метою оцінки результативності виробничої діяльності підприємства слід проводити оцінку, аналіз та планування: виконання планових завдань і динаміки виробництва; ритмічності виробництва і продажу; ефективності диверсифікації виробничої діяльності; впливу різноманітних факторів (фондоозброєності, завантаження виробничих потужностей, цінова політика, кадровий потенціал, оплата праці тощо) на зміну обсягу виробництва.

Перед управлінням результативністю виробничої діяльності підприємства стоять наступні завдання:

1. Отримання максимально можливого розміру прибутку, який відповідає виробничому потенціалу підприємства;
2. Розробка комплексної політики управління результативністю виробничої діяльності підприємства;
3. Створення ефективних інформаційних систем, що забезпечують надходження аналітичної інформації для прийняття управлінських рішень;
4. Здійснення ефективного контролю за прийнятими рішеннями стосовно результатів виробничої діяльності підприємства;
5. Здійснення аналізу факторів, які впливають на результативність виробничої діяльності підприємства;
6. Встановлення оптимального співвідношення між рівнем результативності та допустимим рівнем ризику;
7. Створення умов для постійного зростання ринкової вартості підприємства шляхом визначення рівня капіталізації прибутку, отриманого у звітному періоді;
8. Забезпечення формування достатнього обсягу фінансових ресурсів за рахунок прибутку у відповідності із завданнями розвитку підприємства в наступному періоді.
9. Розробку ефективної програми участі персоналу в розподілі прибутку, що покликана задовольняти інтереси власників підприємства та найманих працівників.

На сучасному етапі ринкових відносин виникає необхідність розробки та впровадження у практику діяльності виробничого підприємства системи регулювання результативності виробничої діяльності підприємства. Ця система реалізує свою мету і завдання шляхом виконання певних функцій, а саме:

- розробка комплексної методики регулювання результативності виробничої діяльності підприємства;
- створення на підприємстві інформаційних систем, які забезпечують прийняття і реалізацію управлінських рішень щодо формування рівня результативності виробничої діяльності підприємства;
- формування на підприємстві організаційних структур, які забезпечать безпосереднє виконання управлінських рішень;
- здійснення планування формування і використання результативності виробничої діяльності підприємства;
- розробка та впровадження на підприємстві системи стимулювання зростання результативності виробничої діяльності;
- ефективний контроль за виконанням прийнятих управлінських рішень стосовно формування рівня результативності виробничої діяльності підприємства.

Розробка та впровадження в діяльність виробничого підприємства вищезазначеної системи висуває потребу у формуванні систематизованого переліку об'єктів цього регулювання та їх взаємозв'язків.

Організацію процесу виробничої діяльності підприємства забезпечують відповідні служби підприємства, що займаються розробкою і прийняттям управлінських рішень з питань формування і аналізу рівня результативності і, звичайно, несуть відповідальність за результати прийнятих рішень.

Формуванню системи аналітичної інформації для прийняття управлінських рішень присвячено попередній розділ дисертаційної роботи, де ми розглянули проблеми забезпечення аналітичною інформацією управлінських рішень та окремі шляхи їх вирішення.

Щодо планування результативності виробничої діяльності підприємства, то воно являє собою розробку завдань та заходів що забезпечать максимально можливий рівень результативності виробничої діяльності підприємства.

Контроль результатів виробничої діяльності – постійний процес перевірки адекватного виконання прийнятих управлінських рішень у сфері формування результатів виробничої діяльності підприємства.

На виробничому підприємстві необхідно забезпечити високу якість результатів виробничої діяльності. Рівень якості на виробничому підприємстві забезпечується впливом організаційних, технічних, технологічних, управлінських та інших факторів. На підприємствах легкої промисловості необхідно впроваджувати комплексну систему управління якістю виготовлюваної продукції. Впровадження такої системи передбачає виконання наступних заходів:

- прогнозування якості продукції;
- контроль якості сировини і матеріалів, які застосовуються у виробничому процесі;
- надійна робота устаткування та безперебійне енергозабезпечення;
- ґрунтовна технологічна підготовка виробництва;
- забезпечення суворого контролю якості продукції.

На підприємствах слід постійно працювати над розробкою та впровадженням у виробництво нових видів продукції з високими споживчими характеристиками. Доцільно постійно працювати над покращенням

економічних показників якості виробництва. Бажано застосовувати системи морального та матеріального заохочення працівників за якісну працю, а також за пропозиції, які сприятимуть покращенню якості та підвищенню результативності виробничої діяльності підприємства.

Для досягнення максимально можливого результату менеджмент підприємства вдається до вкладання вільних або позичених коштів у нові виробничі проекти, які у майбутньому повинні принести підприємству дохід. Але щоб прогнозно оцінити ефективність вкладання коштів у новий виробничий проект, менеджерам підприємства слід бути переконаними у наступному:

- рентабельність інвестицій повинна бути вищою за рівень інфляції;
- чистий прибуток від такого вкладання коштів повинен перевищувати прибуток від розміщення коштів на банківських депозитах та вкладання коштів у цінні папери;
- проект повністю відповідає стратегічній меті підприємства з точки зору формування ефективного асортименту продукції що вироблятиметься на підприємстві;
- проект повинен відповідати наявним фінансовим ресурсам підприємства, або (та) реальним можливостям залучення зовнішніх джерел коштів;
- повинні бути дотримані терміни окупності витрат та забезпечено постійність надходження коштів;
- рентабельність цього проекту з врахуванням фактору часу (вартості грошей у часі) повинна перевищувати рентабельність альтернативних проектів.

Якщо майбутній проект відповідає зазначеним ознакам, то його можна розглядати як можливий до впровадження у виробництво.

Як ми вже згадували вище рівень рентабельності виробничої діяльності повинен перевищувати відсоткову ставку банківських депозитів. У цьому контексті пропонуємо розділяти рівні ризику вкладання коштів у виробництво в залежності від співвідношення рентабельності виробництва (РВ) та рівня відсоткової ставки (ВС):

- відсутність ризику – $ВС=0$ (практично неможливий варіант);
- прийнятний рівень ризику – $РВ>ВС$;
- небезпечний рівень – $РВ$ та $ВС$ майже дорівнюють одне одному;
- критичний рівень ризику – $РВ<ВС$.

Покропівний [3, с.191] наводить чотири основних чинники підвищення ефективності інвестицій: поліпшення структури капітальних вкладень, скорочення стадій інвестиційного циклу, запровадження економічних методів управління інвестиційним процесом та удосконалення проектно-кошторисної справи. Ми пропонуємо доповнити їх такими важливими зовнішніми чинниками як інституціональні механізми, політика держави в галузі стимулювання інвестиційних процесів, наявна інфраструктура.

Інституціональні механізми знаходять своє відображення у створенні та функціонуванні на різних рівнях (національному, галузевому, регіональному) дослідних інститутів, асоціацій, які б зосередили свою діяльність на вирішенні проблем підвищення ефективності виробничої діяльності. Політика держави у галузі стимулювання інвестиційної діяльності виявляється у практичній діяльності владних структур держави у галузі законотворчої діяльності, розробці спеціальних заходів та стимулів, ліцензуванні, контролі за рівнем цін, регулюванні доходів тощо. Наявна інфраструктура є важливою передумовою ефективної діяльності виробничого підприємства, а отже і його привабливості для інвесторів. Задовільна інфраструктура передбачає достатні кількості та рівень розвитку мережі різноманітних інституцій ринкової та виробничо-господарської інфраструктури.

Отже, безпосередньо на результативність виробничої діяльності підприємства впливає досконале знання зовнішнього середовища, в умовах якого в даний момент будуються взаємовідносини підприємства з партнерами. Врахування цих знань та закономірностей комунікацій в системі управління допомагають менеджменту підприємства підвищувати результативність виробничої діяльності. З іншої сторони неправильне уявлення місця підприємства в системі галузі, регіону, народногосподарському комплексі країни, місця у міжнародному поділі праці (що особливо актуально для сучасних підприємств легкої промисловості України), може зорієнтувати керівників на прийняття неправильних управлінських рішень.

У сучасних умовах господарювання надзвичайно важливу роль відіграє використання принципів та методів маркетингу для забезпечення зростання результативності виробничої діяльності підприємства. Перевагу отримає те підприємство, яке зможе використати знання ринкової кон'юнктури для формування такої виробничої програми, яка б максимально можливо задовольнила смаки, вподобання та можливості потенційних споживачів. З іншої сторони задовольнити вподобання всіх категорій споживачів товарів легкої промисловості одне підприємство не в змозі, навіть зосередившись на одній ніші ринку товарів легкої промисловості.

У подальшому процес взаємодії функцій виробництва та маркетингу повинен і буде ускладнюватись. Такі фактори зростання результативності виробництва як зміна структури та обсягу поступово втрачають свою перевагу. Споживач віддає перевагу саме якості продукції, її погіршення означає втрату довіри клієнтів. Тому на підприємствах легкої промисловості слід активізувати та розширювати програми, які спрямовані на

покращення споживчих якостей товару: надійності, зручності, зовнішнього вигляду, ціни. Основну увагу слід приділити підвищенню якості продукції, зокрема ЗАТ “Ужгородська швейна фабрика” отримала міжнародний сертифікат, що підтверджує якість її роботи – ISO 9001:2000.

У сучасних ринкових умовах, на виробничому підприємстві особлива увага повинна приділятися не лише забезпеченню підприємства фаховими кадрами, а й забезпеченню відповідної фінансової та соціальної мотивації працівників. Сучасні топ-менеджери західних компаній стверджують, що основним здобутком управління є залучення та утримання на фірмі фахівців високого рівня. Тому слід приділити особливу увагу формуванню позитивного ставлення працівників підприємства до праці на цьому підприємстві. Для цього на підприємстві повинні бути створені такі умови, щоб працівники сприймали свою працю, як джерело їх професійного та службового зростання, особистого вдосконалення та, можливо, морального задоволення. Ставлення працівника підприємства до праці та обсяг зусиль, що ним витрачається залежить від оцінки працівником достатності рівня винагороди та впевненості у її отриманні.

Звичайно ж основним мотиваційним стимулом слугує відповідна затracеним зусиллям оплата праці. Крім того важливим для працівників є і забезпечення з боку підприємства їх соціальних гарантій.

Висновки. Оцінка результативності виробничої діяльності підприємства відображається у комплексному вивченні економічних, технічних та соціальних факторів, що впливають на результативність виробництва. Безпосередньо на підприємстві цим займається один з підрозділів управління, результати роботи якого є підґрунтям для рішень, що в подальшому впливатимуть на виробничий процес. Отже основною метою оцінки результативності виробничої діяльності підприємства є виявлення та найбільш раціональне використання матеріальних, трудових та фінансових резервів. Об’єктивна оцінка результатів роботи виробничого підприємства дозволяє керівництву розробити заходи для подолання у майбутньому факторів негативного впливу на кінцеві результати. Оцінка результативності повинна бути комплексною та базуватися на методології системного аналізу.

У процесі виробничої діяльності підприємства постає необхідність постійного удосконалення виробництва, покращення результативності діяльності виробничого підприємства. Узагальнюючи вищенаведене, ми пропонуємо наступні джерела підвищення результативності виробничої діяльності підприємств у легкій промисловості:

- створення нової структури управління, більш гнучкої та мало чисельної. Досконала структура управління повинна передбачати максимальну комп’ютеризацію та максимально можливе суміщення обов’язків ;
- зростання продуктивності праці;
- зниження фондомісткості та матеріаломісткості продукції;
- удосконалення структури виробництва;
- покращення організаційної системи управління виробничою діяльністю підприємства;
- застосування методів мотивації для працівників підприємства, причому таких, які б орієнтували працівників на покращення кінцевих, а не проміжних результатів виробництва. Еквівалента затracеним зусиллям заробітна плата сприятиме на краще зміні психології працівників.
- приділення уваги професійній підготовці та перепідготовці працівників підприємства;
- соціальний та культурний розвиток працівників;
- підвищення якості та конкурентоспроможності продукції;
- впровадження досягнень НТП у виробничу діяльність;
- впровадження ресурсо- та енергозберігаючих технологій;
- розвиток та просування на внутрішньому та зовнішньому ринках власних торгових марок із властивою саме їм ідеєю та філософією;
- тісну співпрацю, у процесі підготовки нових виробів, дизайнерів виробів та технологів виробництва з метою узгодження творчих доробок з можливостями виробничого устаткування.

Література

1. *Большая советская энциклопедия. Под ред. Прохорова А. М. Третье издание. М.: «Советская энциклопедия», - 1978 г. – Т. 30, 362 с., с. 322.*
2. *Друкер П. Як забезпечити успіх у бізнесі: новаторство і підприємництво / пер. з англ. В. С. Гуля. – К.: Україна, 1994. – 319с.*
3. *Економіка підприємства: Підручник / за заг. ред. С. Ф. Покропивного. – вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2001. – 528 с.*
4. *Економічний словник-довідник / за ред. С. В. Мочерного. – К.: Femina, 1995. – 368с.*
5. *Загородній А. Г., Вознюк Г. Л., Смовженко Т. С. Фінансовий словник. – 3-тє вид., випр. та доп. – К.: Т-во „Знання”, КОО, 2000. – 587с.*

6. Нуреев Р. М. Курс микроэкономики: учебник для вузов. – М.: Издательская группа НОРМА-ИНФРА, 1998. – 572с.
7. Основи економічної теорії. Під ред. І. Н. Климка. – К.: „Знання”, 1999. – 744с.
8. Прыкина Л. В. Экономический анализ предприятия. – М.: Юнити, 2001. – 360с.
9. Хазанович Э. С., Шестаков В. Н. Управление материальными ресурсами. – М.: Экономика, 1987. – 159с.
10. Экономическая энциклопедия / Науч.-ред. совет изд-ва «Экономика» ин-т экономики РАН; гл. ред. Л. И. Абалкин. – М.: ОАО «Издательство «Экономика», 1999. – 1055с.

УДК 3413.13

Яковинець А.І.

*Заступник начальника податкової міліції України –
Начальник слідчого управління податкової міліції
України*

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА РЕФОРМУВАННЯ СЛІДЧОГО ІНСТИТУТУ

В статті розглядається інститут слідчих. Визначаються процесуальні недоліки провадження по кримінальних справах. Встановлюється процесуальні положення щодо закріплення результатів оперативно-розшукової діяльності органу дізнання. Вносяться пропозиції щодо подальшого удосконалення чинного законодавства та проекту КПК України, та практичної реалізації інституту слідчих у кримінальному процесі.

Ключові слова: *слідчий, кримінальна справа, досудове слідство, досудовий процес, оперативно-розшукова діяльність.*

В статье рассматривается институт следователей. Определяются процессуальные недостатки производство по уголовным делам. Устанавливаются процессуальные положения по закреплению результатов оперативно-розыскной деятельности органа дознания. Вносятся предложения по дальнейшему совершенствованию действующего законодательства и проекта УПК Украины, и практической реализации института следователей в уголовном процессе.

Ключевые слова: *следователь, уголовное дело, следствие, досудебный процесс, оперативно-розыскная деятельность.*

The paper considers Institute investigators. Determined by the procedural shortcomings of the proceedings in criminal cases. It is procedural provisions for consolidating the results of operational activities of the inquiry agency. Made suggestions for further improvement of legislation and the draft Code of Ukraine, and the practical implementation of the Institute investigators in criminal proceedings.

Keywords: *investigator, criminal case, investigation, pre-trial process, operational and search activity.*

Метою написання даної статті полягає в тому, що досудове розслідування відіграє істотну роль у виконанні завдань кримінального судочинства. Саме на цій стадії здійснюється розкриття злочинів, встановлюється особа, яка вчинила злочин, закріплюються фактичні дані, як докази, які повинні бути відображені у судовому засіданні, а суддя на їх підставі проголошує вирок, якій повинен відповідати не тільки мети покарання, а бути справедливим, таким чином, щоб не допустити рецидиву злочину, забезпечити права потерпілої сторони.

Реформування кримінальної юстиції в Україні проводиться шляхом побудови нового кримінально-процесуального кодексу, який повинен відповідати положенням міжнародного, світового досвіду забезпечення змагальності сторін, верховенству права та закону в державі. Розглядаючи загальні положення нового проекту КПК України можна зробити окремі висновки щодо реформування досудового слідства та судоустрою на підставі положень англосаксонського права і норм європейського законодавства. Проект нового КПК розрахований на ліквідацію недоліків діючого правосуддя. Перший шлях містить у собі не зміну сутності процесу, а реформування досудового слідства.

Незадовільний стан слідчої частини не викликає ніяких сумнівів. Він доведений висновками судової практики, яскраво виражений із цифр кримінальної статистики, на нього вказують судді та постійно підвергається критиці з боку засобів масової інформації. Значення цього незадовільного стану має не тільки практичне положення для реформування органів досудового слідства, а радикальне виправлення